

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/129/2024
Identifikačné číslo spisu:	3123209883
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3123209883.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. E., narodeného XX. W. XXXX, K. Q. K. B., V. X, zastúpeného Advokátskou kanceláriou VASIL & partners, s.r.o., Košice - mestská časť Juh, Kupeckého 320/33, IČO: 47 240 482, proti žalovaným 1/ Q. S., F., narodenej X. U. XXXX, 2/ A. S., W. K. Q., narodenej X. X. XXXX, 3/ X. J., narodenému XX. Q. XXXX, Z., 4/ U. J., 5/ Q. J., 6/ A. J., 7/ S. I., r. S. a 8/ Q. G., všetkým ako nezisteným vlastníkom zastúpeným Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 69C/40/2023, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 30. apríla 2024 sp. zn. 8Co/26/2024, takto

rozhodol:

Pripúšťa, aby do konania na miesto pôvodného žalobcu E. E., narodeného XX. W. XXXX, O. - W. Q., K. W. XX vstúpila INVESTinLAND s.r.o., Račianska 88B, Bratislava - mestská časť Nové Mesto 831 02, IČO: 55 631 924.

Dovolanie odmieta.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 21. februára 2024 č. k. 69C/40/2023-54 zastavil konanie voči žalovanej 2/ a nepriznal jej právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa voči žalovaným 1/ až 8/ domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností vedenom pre katastrálne územie Q. J. na liste vlastníctva č. XXXXX ako parcela reg. C č. XXXXX o výmere 775 m² a na liste vlastníctva č. XXX ako parcely reg. C č. XXXXX o výmere 1008 m² a parcela reg. C č. XXXXX o výmere 84 m².

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovení § 161, § 61 a § 62 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 7 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Uviedol, že

lustráciou v registri obyvateľov Slovenskej republiky zistil, že žalovaná 2/ zomrela XX. K. XXXX v Q.. To znamená že fyzická osoba, ktorú žalobca označil ako žalovanú 2/, zastúpenú Slovenským pozemkovým fondom, v čase podania žaloby už nežila a teda nemala procesnú subjektivitu. Nedostatok procesnej subjektivity nemožno odstrániť postupom podľa ustanovenia § 129 CSP, pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnosti alebo neúplnosti. Pre nedostatok procesnej podmienky preto konanie voči žalovanej 2/ podľa ustanovenia § 62 CSP v spojení s ustanovením § 61 CSP zastavil. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP a § 256 ods. 1 CSP. Zastavenie konania bolo zavinené žalobcom a náhradu trov konania žalovanej 2/, ktorá nemala procesnú subjektivitu nebolo možné priznať.

3. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu uznesením z 30. apríla 2024 sp. zn. 8Co/26/2024 uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania voči žalovanej 2/ potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP ako vo výroku vecne správne a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Odvolací súd v zmysle ustanovenia § 380 ods. 2 CSP skúmal splnenie procesných podmienok podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. a) CSP a podľa ustanovení § 161, § 61, § 62 CSP a § 7 ods. 1 OZ. K odvolacím námietkam žalobcu, že žalovaná 2/ je neznámou/nezistenou podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností, ktoré sú predmetom žaloby a teda je správne uvedená v žalobe a zastúpená Slovenským pozemkovým fondom, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie pred rozhodnutím o zastavení konania voči žalovanej 2/ zisťoval v Registri obyvateľov SR v Banskej Bystrici, či žalovaní 1/ až 3/ sú vedení v registri obyvateľov Slovenskej republiky. Register obyvateľov súdu oznámil (l.č. 52 spisu), že žalovaná 2/, narodená X. X. XXXX, zomrela XX. K. XXXX v Q. a aj to, že mala deti. Z uvedeného dôvodu odvolací súd konštatoval, že žalobca si nespĺnil svoju základnú procesnú povinnosť podať žalobu len voči osobám, ktoré majú procesnú spôsobilosť, čo predpokladá vykonanie predchádzajúceho šetrenia o nich. Odkaz žalobcu na rozhodnutia súdov (napr. 6Cdo/11/2016) nemohol podľa odvolacieho súdu ovplyvniť jeho úvahu, pretože sa v nich riešilo zastupovanie nezistených/neznámych vlastníkov Slovenským pozemkovým fondom, čo žalovaná 2/ nebola. Rozhodnutie o trovách konania odvolací súd odôvodnil tým, že žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný a žalovanej 2/ nie je možné náhradu priznať.

5. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) s návrhom, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s uznesením súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. K porušeniu práva na spravodlivý proces došlo tým, že súdy nižšej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva, keď konanie proti žalovanej 2/ zastavili. Súd arbitrárne neakceptoval zastúpenie žalovanej 2/ Slovenským pozemkovým fondom, aj napriek tomu, že na liste vlastníctva sú žalovaní zastúpení Slovenským pozemkovým fondom. Súd požadoval od žalobcu predloženie dokladov, ktoré objektívne nevie doložiť a ku ktorým nemá prístup. Žalobca sa nestotožnil s právnym odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý vylúčil v predmetnom prípade zastúpenie žalovanej 2/ Slovenským pozemkovým fondom a od žalobcu požadoval, aby pred podaním žaloby na súd sám skúmal a vyhľadával dedičov spoluvlastníkov - žalovanej 2/, ktorá je v katastri nehnuteľností evidovaná ako neznámy vlastník. To, že Slovenský pozemkový fond nie je pri zápisoch o vlastníctve žalovanej 2/ v katastri nehnuteľnostiach uvedený neznamena, že tento stav je správny, nakoľko u všetkých žalovaných, a teda aj u žalovanej 2/ sú splnené zákonné podmienky správy a zastúpenia Slovenským pozemkovým fondom. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“ alebo „najvyšší súd“) a tiež judikatúry krajských a okresných súdov zastúpenie vlastníkov nehnuteľností Slovenským pozemkovým fondom sa má vzťahovať nielen na prípady, ak ide o neznámeho vlastníka, ale tiež na prípady, ak ide o nezisteného právneho nástupcu ostatného vlastníka pozemku zapísaného v katastri nehnuteľností. Žalobca nie je povinný zisťovať, či nezistení vlastníci zastúpení Slovenským pozemkovým fondom majú procesnú subjektivitu, teda či sú živí v čase podania žaloby. Slovenský pozemkový fond zastupuje neznámych spoluvlastníkov ako zákonný právny zástupca a v žalobe sú žalovaní identifikovaní v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu. Zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva v predmetnej veci sa má

odstrániť stav neistoty a dosiahnuť efektívne využívanie jeho spoluvlastníckeho podielu, čomu bráni práve to, že časť nehnuteľností je v podielovom spoluvlastníctve neznámych vlastníkov.

6. Dovolateľ ďalej uviedol, že ak by aj chcel podať návrh na súd na dodatočné prejednanie dedičstva po žalovanej 2/, nevedel by kvalifikovaným spôsobom označiť poručiťľa. Zotrval na tom, že nemal legálnu možnosť a ani povinnosť požiadať o začatie dedičského konania, resp. zisťovať ďalšie okolnosti k procesnej subjektivite žalovanej 2/. Poukázal na judikatúru, ktorá sa zaoberá problémami v konaniach o vzťahoch k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností na neznámych spoluvlastníkov, nakoľko v prípade žalovanej 2/ ide o neznámeho vlastníka, pretože na príslušných listoch vlastníctva, ktoré sú pripojené k žalobe v čase jej podania a ani neskôr, nie je v katastri nehnuteľností údaj o jej poslednom trvalom pobyte a ani dátum jej úmrtia. Výklad, že Slovenský pozemkový fond môže zastupovať nezisteného vlastníka len v prípade, ak by šlo o žijúceho neznámeho vlastníka, je v rozpore s princípom zákazu odmietnutia spravodlivosti. Judikatúra najvyššieho súdu sa zhoduje v názore, že za neznámeho vlastníka treba považovať aj osobu, ktorá už nežije (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/31/2018 a sp. zn. 6Cdo/11/2016). Poukázal aj na to, že súdom nebol vyzvaný na opravu žaloby.

7. Slovenský pozemkový fond vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že nie je v katastri nehnuteľností zapísaný ako správca žiadneho z vlastníkov uvedených v žalobe na strane žalovaných a že súhlasí so záverom odvolacieho súdu, že žalobca si nesplnil svoju procesnú povinnosť riadne identifikovať žalovaných.

8. Po podaní dovolania žalobca podaním z 26. marca 2025 navrhol zmenu na strane žalobcu, pretože príslušnou správou katastra nehnuteľností bol k 30. januáru 2025 povolený vklad vlastníctva k jeho spoluvlastníckym podielom k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom konania na spoločnosť INVESTinLand, s.r.o., so sídlom Bratislava, Račianska 888, IČO: 55 631 924, ktorá so vstupom do konania namiesto neho súhlasila.

9. Podľa § 438 ods. 1 zákona CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 80 ods. 1 CSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

11. Podľa § 80 ods. 2 CSP súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované.

12. Podľa § 80 ods. 3 CSP ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu.

13. V danej veci bolo preukázané, že po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod spoluvlastníckeho práva, o ktorom sa koná, a preto dovolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 80 ods. 1 aj 2 CSP v spojení s jeho ustanovením § 438 ods. 1 o zmene subjektov na strane žalobcu, tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

14. Najvyšší súd následne ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

15. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej

Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

16. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí je aj uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania proti žalovanej 2/ (vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanou, o ktorej je reč).

18. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré súčasne znamenajú aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

19. Dovolateľ k veci namietal, že nižšie súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva tým, že konanie proti žalovanej 2/ zastavili a tým, že neakceptovali zastúpenie žalovanej 2/ Slovenským pozemkovým fondom, aj napriek tomu, že išlo o neznámu vlastníčku a v katastri nehnuteľností nie je zapísaný jej posledný trvalý pobyt a ani dátum jej úmrtia.

20. Dovolací súd opakovane uvádza, že „účelom civilného procesu je spory riešiť (rozhodovať ich) a prinášať spravodlivosť, a nie ich odmietat' (teda „nesúdiť“) cez rôzne arbitrárne procedurálne rituály“ a že „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný (neadekvátny) tlak na dopĺňanie náležitostí ich procesných úkonov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (R 46/2000, 9Cdo/7/2021, IV. ÚS 318/2018, II. ÚS 135/04, II. ÚS 435/2014). Nemožno však spochybňovať význam formalít a podmienok konania, ktoré musia byť dodržané v konaní pred súdmi“ (III. ÚS 269/2022, III. ÚS 194/2012).

21. Najvyšší súd už v judikátoch R 23/1994 a R 4/2003 považoval za odňatie možnosti konať pred súdom postup súdu, ktorý sa odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané. Podľa judikatúry sa za vadný postup súdu, ktorým možno účastníkovi odňať možnosť konať pred súdom považuje aj odmietnutie podania, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené podmienky, pretože sa takým rozhodnutím bráni žalobcovi v realizácii procesného práva domáhať sa ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené na súde (4Cdo/144/2011).

22. So zreteľom na uvedené dovolací súd skúmal, či zastavenie konania proti žalovanej 2/ pre nedostatok procesnej subjektivity vykazovalo znaky procesného postupu súdu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

23. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

24. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

25. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

26. Podľa § 7 ods. 1 prvej vety, ods. 2 prvej vety OZ spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Smrťou táto spôsobilosť zanikne.

27. Právnu subjektivitou nezistených vlastníkov nehnuteľností sa dovolací súd zaoberal vo viacerých svojich rozhodnutiach (6Cdo/11/2016, 8Cdo/31/2018, 6Cdo/119/2020, 7Cdo/238/2021, 9Cdo/113/2022, 5Cdo/206/2022). V rozhodnutí zo 14. augusta 2024 sp. zn. 8Cdo/69/2023 zhrnul, že vznik a samotná existencia nezistených vlastníkov nehnuteľností súvisí s historickým vývojom evidencie vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam na našom území; s nedostatočnou/zanedbanou evidenciou pozemkov, za ktorú nesie zodpovednosť štát a vzťahom ľudí k pôde. Identita nezisteného vlastníka nehnuteľnosti ako účastníka konania sa odvíja od jeho zápisu v katastri nehnuteľností. Pri označení nezisteného vlastníka ako účastníka súdneho konania je treba vychádzať zo zápisu jeho označenia v katastri nehnuteľností. Zákon presnú formu označenia nezisteného vlastníka nehnuteľnosti nepredpisuje, obligatórnym údajom je nezistený vlastník a jeho zastúpenie fondom. Fikcia subjektivity nezisteného vlastníka nehnuteľnosti však trvá iba do okamihu, kým ho možno na základe vykonaného dokazovania (spravidla rodnými a úmrtnými listami, ďalšími verejnými listinami) jednoznačne identifikovať a konštatovať, že bola zistená jeho subjektivita ako fyzickej osoby (7Cdo/238/2021). V tomto spore išlo o skutkovo čiastočne obdobnú situáciu, keď v priebehu konania (v odvolacom konaní) bolo zistené, že žalovaní vlastníci označení ako nezistení vlastníci nehnuteľností zomreli a zároveň aj to, kto sú ich právni nástupcovia. Právny zástupca žalobcu však označenie žalovaných (nezistených vlastníkov) na pojednávaní pred odvolacím súdom neupravil. Dovolací súd konštatoval, že právny zástupca žalobcu bol prítomný na pojednávaní pred odvolacím súdom, kde súd zopakoval dokazovanie podľa ustanovenia § 384 ods. 1 CSP a mal teda možnosť navrhnúť zmenu označenia žalovaných. Ak tak žalobca, resp. jeho právny zástupca, neurobil a odvolací súd následne z tohto dôvodu konštatoval nedostatok pasívnej vecnej legitímácie s následkom straty sporu pre žalobcu, nedošlo k porušeniu jeho procesných práv.

28. Na základe doterajšej judikatúry najvyššieho súdu (opäť porovnaj najmä 8Cdo/31/2018 a tiež 7Cdo/238/2021) dovolací súd zotrváva na tom, že pojem „nezistený vlastník“ je právna fikcia osoby, ktorej bola zákonom priznaná procesnoprávna subjektivita. Procesnoprávna subjektivita je priznaná aj fyzickým osobám (nezisteným vlastníkom), u ktorých možno vzhľadom na dátum ich narodenia logicky predpokladať, že už nežijú (ich spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla). Zákon vytvorením fikcie ich pretransformoval do samostatného procesnoprávneho subjektu (nezisteného vlastníka), pri ktorom sa naďalej uvádza meno a priezvisko. Právna úprava vychádza z princípu, že procesnoprávna subjektivita je širšia ako hmotnoprávna, keďže podľa ustanovenia § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Fikcia nezisteného vlastníka umožňuje procesnoprávne zabezpečiť identitu vlastníckeho vzťahu ku konkrétnej nehnuteľnosti a zachovať veľkosť spoluvlastníckych podielov zapísaných v katastri nehnuteľností. Súčasne umožňuje zabezpečovať procesnoprávnu existenciu nezisteného vlastníka ako subjektu vlastníckeho práva zapísaného v katastri nehnuteľností. Zodpovednosť sporovej strany za správne označenie protistrany v prípade inštitútu nezisteného vlastníka je oslabená povahou tohto osobitného subjektu vyplývajúcou zo zákona.

29. Dovolací súd v uznesení z 27. septembra 2023 sp. zn. 5Cdo/206/2022 vyslovil záver, že povinnosť súdov skúmať splnenie procesnej podmienky konania spočívajúcej v existencii procesnej subjektivity strany sporu nezanikla ani v prípade, ak je stranou sporu osobitným predpisom definovaný neznámy vlastník. Vychádzal z ustanovenia § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 180/1995 Z. z."), v zmysle ktorého, ak to je potrebné, fond v konaní pred súdom alebo pred orgánmi verejnej správy zastupuje vlastníkov pozemkov uvedených v odseku 1 písm. b) a písm. c). Ustanovením § 16 ods. 1 písm. b) zákona č. 180/1995 Z. z. je fondu zverené oprávnenie nakladať podľa tohto zákona a ďalších právnych predpisov s pozemkami nezistených vlastníkov (§ 13), ktorými sú podľa ustanovenia § 8 písm. c) a písm. d) zákona pozemky, ktorých vlastník je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe, alebo pozemky, ktorých vlastník nie je známy. Najvyšší súd týmto nadviazal na svoje uznesenie z 24. februára 2016 sp. zn. 6Cdo/11/2016 v konaní o určenie vlastníckeho práva, v ktorom boli niektorí žalovaní tzv. neznámymi vlastníkmi a uviedol, že v záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom bol okrem iného, zákonom vytvorený mechanizmus nakladania s pozemkami s nezisteným vlastníkom Slovenským pozemkovým fondom. Táto právna konštrukcia spôsobovala udržateľnosť označenia Slovenského pozemkového fondu za zástupcu presne označeného evidovaného vlastníka (v žalobe či v inom podaní určenom súdu identifikovaného prinajmenšom menom a priezviskom) len u vlastníkov pozemkov v rámci definície v ustanovení čl. I. § 8 ods. 1 písm. c) zákona 180/1995 Z. z., teda len u tých, o ktorých je nepochybné, že existovali (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žili a u právnických osôb, že vznikli a dosiaľ nezanikli) a znakom ich neznámosti bola neznámosť ich adresy alebo sídla. Takéto označenie ale nemohlo prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí neboli známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastník už neexistoval a nebolo zrejmé, kto bol jeho právnym nástupcom. Každý pokus tvrdiť opak by bol pripustením možnosti vykonania súdneho konania a vydania v ňom i vecného rozhodnutia o predmete sporu aj za cenu neexistencie jednej z podmienok konania, či presnejšie pri zaťažení konania neodstrániteľnou prekážkou, brániacou jeho ďalšiemu pokračovaniu a takto tiež popretím jedného zo základov, na ktorých stojí civilný proces. Je totiž všeobecne známu skutočnosťou bez potreby dokazovania alebo tiež tzv. notoriou, že mŕtva fyzická osoba a ani už zaniknutá právnická osoba nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti. S nedostatkom takejto spôsobilosti išlo takpovediac ruka v ruku i o nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania (v súčasnosti procesnej subjektivity) a ak takáto skutočnosť tu bola už v čase začatia konania (na rozdiel od úmrtia fyzickej osoby či zániku osoby právnickej až v jeho priebehu, za určitých okolností reparovateľných postupmi podľa ustanovenia § 107 Občianskeho súdneho poriadku), vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie takéhoto „subjektu“ do súdneho konania nešlo napraviť žiadnym spôsobom, ale pri postavení súdu pred takúto procesnú situáciu muselo dôjsť (bez ďalšieho) v časti dotknutej takouto vadou k zastaveniu konania (podľa § 19 a § 104 ods. 1 vety prvej Občianskeho súdneho poriadku). Riešením, ako tento problém preklenúť, sa javilo len druhové pomenovanie označenia účastníka majúceho byť zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom v takomto prípade, napr. spôsobom „Neznámy (resp. nezistený) vlastník nehnuteľností ...“, zast. Slovenským pozemkovým fondom ...“ alebo „Neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemkovoknižného vlastníka menom ...“, zast. Slovenským pozemkovým fondom, ...“. Podľa dovolacieho súdu sú závery uvádzané v jeho uzneseniach sp. zn. 6Cdo/11/2016 a 5Cdo/206/2022 plne aplikovateľné aj za účinnosti teraz účinného CSP.

30. V danej veci podľa dovolacieho súdu postupovali nižšie súdy procesne správne a dospeli k správneému záveru, že konanie proti žalovanej 2/ treba zastaviť pre nedostatok jej procesnej subjektivity. Súdy vychádzali z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu o udržateľnosti označenia Slovenského pozemkového fondu ako zástupcu evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do úpravy ustanovenia § 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z. z., teda len u tých, o ktorých je nepochybné, že existujú (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žijú) a znakom ich neznámosti je neznámosť ich adresy prinášajúca problém komunikácie s takýmito vlastníkmi a na preklopenie tohto problému pripúšťa druhové pomenovanie označenia účastníka spadajúceho do definície § 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z. z., ak má byť zastúpený Slovenským pozemkovým fondom. V danej veci bez akýchkoľvek pochybností bolo preukázané, že žalovaná 2/ zomrela 28. novembra 2000 (bod 8.

odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie), t. j. pred začatím tohto súdneho konania, a preto bol súd povinný podľa ustanovenia § 62 CSP konanie voči nej zastaviť, nakoľko nemala procesnú subjektivitu v čase začatia konania.

31. Hoci žalobca pri označení žalovanej 2/ vychádzal z údajov katastra nehnuteľností, podstatným bolo zistenie súdu prvej inštancie, že žalovaná 2/ ako vlastníčka zapísaná v katastri nehnuteľností vedenom pre katastrálne územie Q. J. na listoch vlastníctva č. XXXXX a č. XXX nie je neznámou osobou, bola identifikovaná ako A. S.D., narodená X. X. XXXX, bytom W. K..Q., ktorá zomrela XX. K. XXXX a existujú aj jej známi právni nástupcovia, jej deti. Za takýchto okolností žalovanú 2/ nemožno považovať za neznámu vlastníčku, pretože nejde o osobu, ktorá síce existuje, ale nie je známy jej pobyt [§ 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z. z.], ale ani o osobu, ktorá nie je známa vôbec a prípadne nie je ani zrejmé, kto je jej právnym nástupcom [§ 8 ods. 1 písm. d) zák. č. 180/1995 Z. z.].

32. Žalobca sa uvedené skutočnosti týkajúce sa žalovanej 2/ zistené súdom dozvedel najneskôr z uznesenia súdu prvej inštancie o zastavení konania. Pokiaľ žalobca na zistené skutočnosti o žalovanej 2/ nereagoval a zotrval na pôvodnom označení žalovanej 2/, odvolaciemu súdu nezostávala iná možnosť, ako potvrdiť uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania proti tejto žalovanej. Právoplatné zastavenie konania nepredstavuje prekážku veci rozhodnutej (res iudicatae) pre prípadnú ďalšiu žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva predmetných nehnuteľností voči právnym nástupcom pôvodných známych a zistených vlastníkov. Dovolací súd preto považuje za nedôvodnú námietku dovolateľa, že postup nižších súdov v danej veci je v rozpore s princípom zákazu odmietnutia spravodlivosti - denegatio iustitiae.

33. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal vadu v konaní uvádzanú v ustanovení § 420 písm. f) CSP a dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP.

34. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

